

På vej mod naturskånsomt fiskeri

SEAS AT RISK

Landsforeningen
Levende Hav

På vej mod naturskånsomt fiskeri

Hvorfor naturskånsomt fiskeri?

Den marine biodiversitet er hastigt faldende, og fiskeriet er en vigtig bidragsyder til denne udvikling i kraft dets indvirkning på det marine miljø. Samtidig er klimaændringerne allerede synlige i de marine økosystemer, hvilket vil lægge et betydeligt, yderligere pres på fiskebestandene, som allerede er stærkt påvirkede af overfiskning. Fiskeriet bidrager også til klimaændringerne på grund af den store mængde brændstof, der bruges i visse former for fiskeri, hvilket resulterer i betydelige udledninger af drivhusgasser.

Ved at skifte redskaber kan fiskerierhvervet mindske de skader, det påfører de marine økosystemer, og reducere sine udledninger af drivhusgasser og dermed mindske udgifterne til brændstof. Reformen af den fælles fiskeripolitik (CFP) i 2012 er en enestående lejlighed til at vedtage velovervejede, politiske foranstaltninger, som kan og vil fremme et skift til et naturskånsomt fiskeri.

Fiskeriets indvirkninger

Fiskeri har både direkte og indirekte virkninger på miljøet. Direkte påvirkninger er mest åbenbare, og de omfatter bifangst af undermålere og utilsigtet fangst af andre fiskearter, fugle og pattedyr, så vel som ødelæggelse eller ændring af levesteder. De indirekte påvirkninger er mindre tydelige, men de handler om fiskeriets bidrag til klimaændringerne ved de CO₂-udledninger, der er en følge af fiskerifartøjernes brændstofforbrug.

Bifangst af utilsigtede arter

Ødelæggelse af koldsvandskoralrev

CO₂-udledning

Det er anslået, at det globale fiskeri i 2000 tegnede sig for mindst 1,2% af det globale olieforbrug.

Amindelige fiskeredskaber i Europa

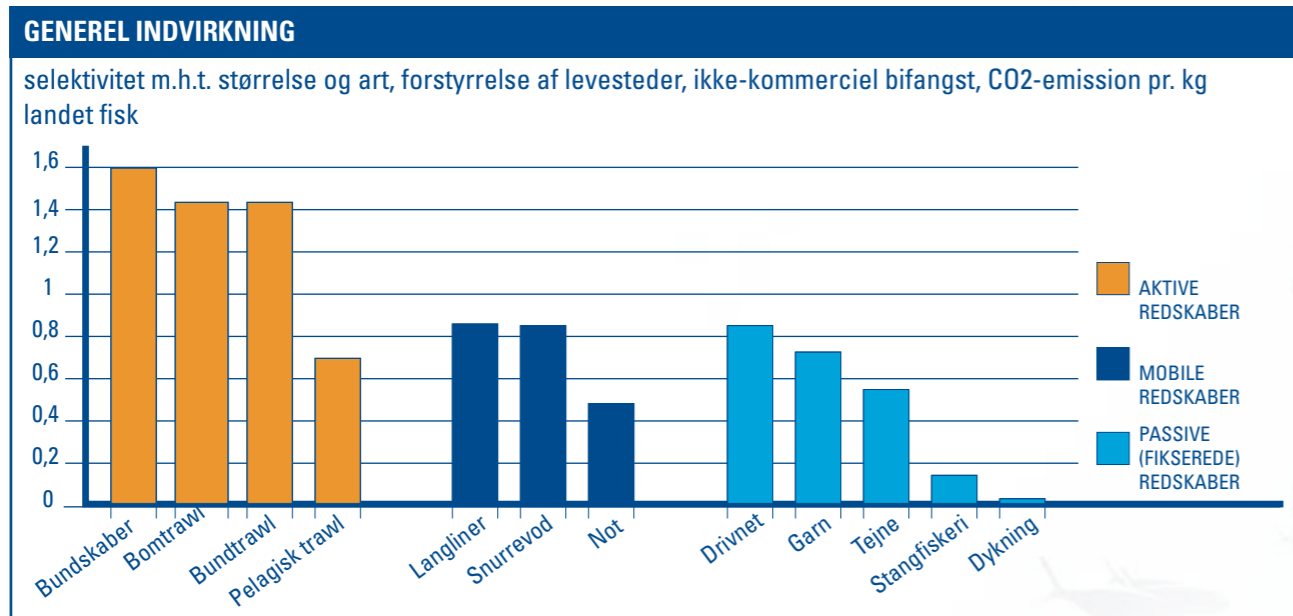
Europa-Kommissionen har kategoriseret fangstredskaber i tre typer: Aktive, mobile og passive redskaber.

AKTIVE REDSKABER	MOBILE REDSKABER	PASSIVE (FIKSEREDE) REDSKABER
<p>Slæbes/trækkes hen over havbunden.</p> <p><i>Trawl</i></p>	<p>Involverer bevægelse af fiskerifartøjet, når de sættes.</p> <p><i>Not</i></p>	<p>Redskaber, der ikke flyttes, før de hales ombord.</p> <p><i>Garn</i></p>
<p><i>Bundskrabere</i></p>	<p><i>Trollingliner</i></p>	<p><i>Tejner og ruser</i></p>
	<p><i>Pelagiske langliner</i></p>	<p><i>Stangfiskeri, pirkefiskeri</i></p>

"Gode" og "onde" redskaber

Samme bestande, forskellige redskaber

Der er stor forskel på, i hvilket omfang de enkelte fiskerier påvirker miljøet. Det er i høj grad afhængigt af deres redskaber og fangstområdets karakter. Der findes megen information om de direkte miljømæssige konsekvenser ved anvendelsen af forskellige redskaber. Derimod er kendskabet til CO2-emissionen ved brugen af forskellige redskaber mere sporadisk. Alligevel er det muligt at lave en rangordning, som giver en indikation på skadeligheden af de forskellige redskabstyper.

Kilde: ICES (2006), Rapport fra ICES-FAO Working Group on fishing Technology and Fish Behaviour

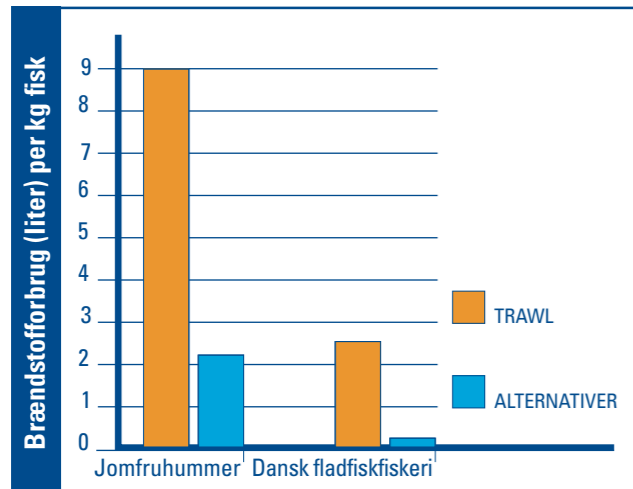
Tunge trawl og bundskrabere, der pløjer sig hen over eller graver sig ned i havbunden har størst indvirkning på miljøet, både i form af ødelæggelse af levesteder, manglende selektivitet af fangst samt størrelsen af CO2-emissionen. Generelt har de aktive redskaber mere omfattende konsekvenser end mobile eller passive redskaber, og større havgående fartøjer udleder flere drivhusgasser end mindre fartøjer i kystfiskeri. Det gælder især, når man ser på forholdet mellem CO2-emissionen og værdien af fangsten. Desuden: Når bestandene er stærkt reducerede og dårligt forvaltet, så har fiskeri større negative indvirkninger, end hvis der bliver fisket på veldrevne bestande.

Den samme bestand kan være mål for fiskeri med forskellige redskabstyper, og forskellige redskaber har forskellige indvirkninger på det samlede økosystem. Det betyder, at redskaber, der er målrettet til pelagiske arter, først og fremmest vil have virkninger på sårbare arter som havpattedyr, mens bundredskaber hovedsagelig har indvirkning på levestederne. Konsekvenserne af udsmid (discard) er mest åbenlyse for de aktive redskaber, og manglen på selektivitet er størst ved anvendelsen af trawl og drivgarn. En reduktion af den direkte påvirkning på havmiljøet fra fiskeriet kan opnås ved at skifte fra nedenstående tabels "dårlige" redskaber til de "gode" redskaber.

Virkninger	Pelagiske fisk	Bundfisk	Hvirvelløse dyr Som fx muslinger	Hvirvelløse dyr Som fx krebsdyr
"Dårlig"	○ drivgarn	bomtrawl	mekanisk skraber	bomtrawl
	● flydetrawl	skovltrawl	skraber fra båd	skovltrawl
	● not, pelagiske langliner	toggegarn	håndskraber	toggegarn
	● trollingliner	garn		ruse
	● håndliner	snurrevod		dykning
"God"	●	langliner		
	●	ruser, handline		

En betydelig reduktion af udledningen af drivhusgasser kan opnås ved at skifte fra brændstofkrævende, aktive redskaber såsom bundskrabere, bundtrawl og bomtrawl til mobile eller passive redskaber, der kræver mindre brændstof.

Både fiskere og miljøet vil nyde godt af et skift til et naturskånsomt fiskeri: Det vil sænke brændstofomkostningerne og samtidig reducere udledningen af drivhusgasser samt mindske skaderne på de marine økosystemer. De dermed skabte miljøforbedringer kan på sigt til gengæld skabe en større fangst og dermed forbedre det økonomiske udbytte.

Jomfruhummer fiskeri

Det nødvendige brændstof til at fange og lande et kilo jomfruhummer kan reduceres fra 9 liter til 2,2 liter ved at skifte fra konventionel trawlfiskeri til fiskeri med ruser/tejnere. Et sådant skifte vil også reducere det belastede område på havbunden fra 33.000 m² til 1,8 m² per kilo landet jomfruhummer. Tilsvarende vil mængden af udsmid (discard) blive reduceret fra 4,5 kilo til 0,36 kilo per kilo landet jomfruhummer. Men der er ikke alene tale om en reduktion af miljøbelastningen ved at skifte til ruse-fiskeri, fordi forbrugerne vil også blive forsynet med en jomfruhummer af bedre kvalitet, da den ikke er blevet kvast i et trawl under fangsten.

Dansk fladfiskfiskeri

I det danske fladfiskfiskeri kan mængden af brændstof per kg fanget fisk reduceres med en faktor 15 ved at skifte fra bomtrawl til snurrevod, som er et semi-passivt fiskeri, der har langt mindre indvirkning på havbunden end bomtrawl.

Med henblik på at fremme en skift til naturskånsomt fiskeri skal den reformerede fiskeripolitik (CFP) omfatte:

- Fortrinsret til fiskeressourcerne for det naturskånsomme fiskeri
- Fjernelse af fiskeriflådens overkapacitet ud fra miljømæssige og sociale kriterier, der sikrer, at de mest bæredygtige fartøjer forbliver i flåden
- Udfasning af fritagelsen for afgifter på brændstof og andre perverse subsidier
- Tilskud skal omdirigeres til uddannelse og undervisning, der vil fremme skiftet til naturskånsomt fiskeri
- Start på og fremme af fysisk planlægning med zoner, der er afsat til naturskånsomt fiskeri, især for dem, der bruger passive redskaber.

Forhindringer for ændringer

Fiskerne støder ofte på forhindringer, når de forsøger at skifte til mere skånsomme fangstmetoder. Veltilrettelagte politiske foranstaltninger kan bidrage væsentligt til at mindske disse hindringer og fremme et skift til et miljømæssigt bæredygtigt fiskeri.

De almindelige problemer, som fiskerne møder, handler om omkostninger, manglende viden om bedste praksis, konflikter mellem fiskeredskaber (passive redskaber kan ikke anvendes, hvor et stort antal slæbte redskaber er i drift – eller omvendt), og de faglige udfordringer (mere skånsomme redskaber kan være sværere at bruge end skadelige redskaber). Disse forhindringer kan løses ved nationale, politiske beslutninger. Det skete for eksempel i Holland, hvor regeringen støttede udveksling af viden og erfaringer mellem fiskere gennem såkaldte videnskredse. Disse er delvis finansieret gennem Den Europæiske Fiskerifond.

Men politik kan også fungerer som en hindring for et skift til et mere bæredygtigt fiskeri. I øjeblikket er den mest alvorlige politiske hurdle for det naturskånsomme fiskeri den ufleksible karakter af EU's fiskeriforvaltning. Det nuværende kortsigtede mikro-managementsystem, som er baseret på TAC'er, kvoter og indsats, bør derfor erstattes af et mere fleksibelt og langsigtet forvaltningsystem, som støtter det naturskånsomme fiskeri. Reformen af den fælles europæiske fiskeripolitik, (CFP) i 2012 giver en enestående mulighed for at vedkende sig dette og placere miljømæssig bæredygtighed som det overordnede mål for den fælles europæiske fiskeripolitik.

Denne brochure er baseret på rapporten "Moving towards low impact fisheries in Europe: policy hurdles and actions", som blev bestilt af Seas at Risk i 2009. Rapporten peger på, hvordan skift af redskaber kan nedsætte den direkte og indirekte miljøvirkning fra fiskeriet, og den giver på baggrund af casestudier en oversigt over hurdler, der forhindrer fiskerne i at skifte. Desuden foreslår den politiske foranstaltninger til at overvinde disse forhindringer og fremme det naturskånsomme fiskeri. Rapporten kan downloades fra www.seas-at-risk.org.

Rue d'Edimbourg 26
1050 Bruxelles Belgien
secretariat@seas-at-risk.org
www.seas-at-risk.org

Landsforeningen Levende Hav

Hemmedvej 59
8585 Glesborg
email: knud@levende-hav.dk

Copyright billeder:
W.J. Strietman, E. Willstead,
Fisheries and Oceans Canada,
LLH Denmark

Tekst af Maja A. Dittel, Christien Absil,
Monica Verbeek

Design: www.podivium.nl

This brochure was made possible through the support of the European Commission (DG Environment) and the Dutch Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment.